

1. UVOD Pojava IK tehnologija je uticala na gotovo sve aspekte ljudskog života kako privatnog tako i u domenu profesionalnih i društvenih dostignuća. Najveći uticaj IKT su ostvarile na polju ekonomskog napretka i razvoja društava koje u tom smislu predstavljaju pokretačku snagu i faktor koji daje novi zamah privrednim kretanjima, pri čemu treba imati na umu da se ne radi o postepenim evolutivnim pomacima već o skokovitim promjenama. Ni globalizacije u sadašnjem smislu ne bi bilo bez IKT-a pošto predstavljaju moćno sredstvo i način pomoću kojih se ostvaruju efekti globalizacije. Termini poput ekonomije obima, informatičke revolucije i slični danas se sporadično koriste kao mjera privredne i društvene razvijenosti, dok su u materijalno razvijenijim društvima zamjenjeni novim koji odgovaraju realnim procesima i stepenu opšte razvijenosti u njima, a radi se o ekonomiji znanja i informacionom društvu. IKT su zaslužne za ovaj stepen dostignuća jednog društva, tako da u okruženjima koje su ih prigrllile imamo veoma izraženu kompetitivnost na planu povećanja intenziteta njihovog korištenja.

IKT imaju još jednu osobinu, a ona se ogleda u tome što se aktuelna IKT rješenja mogu primjeniti u onoj mjeri koja će na najbolji način doprinijeti napretku bez obzira na strukturu i stepen razvoja društva, uz mogućnost efektivnog upravljanja troškovima. To je naročito pogodno za društva slabe ekonomske moći i omogućava smanjenje tehnološkog jaza između razvijenih i onih koji to nisu, što za sobom povlači i opšti napredak za one koji ih koriste.

Važan segment u aktivnostima društva su i poslovi Javne uprave koji predstavljaju mehanizme kojima se uređuju interesi države i njenih građana. Na lokalnom nivou institucije Uprave predstavljaju mjesto na kojem se ti interesi neposredno sreću i ostvaruju neposredni kontakti građana sa državnim regulativom. Funkcionisanje Uprave počiva na nekolicini esencijalnih načela među kojima su načelo efikasnosti, ekspeditivnosti, pravovremenosti, racionalnosti i slično, a upravo IKT predstavljaju sredstvo za njihovo ostvarenje.

Imajući u vidu navedeno, institucija lokalne uprave predstavlja početnu tačku za primjenu IKT i implantaciju koncepta eUprave.

2. Definicija e-Uprave "Pod terminom eUprava se podrazumijeva intenzivna i široka primjena savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija u javnoj upravi koja bi omogućila građanima, lokalnim upravama, poslovnim subjektima, vladinim i nevladinim organizacijama i drugim institucijama permanentan pristup servisima javne uprave, a zaposlenima jednostavno i efikasno obavljanje poslova uz smanjene troškove". OECD je 2001. godine dao definiciju eUprave: „Upotreba informaciono- komunikacionih tehnologija, posebno Interneta, kao oruđa za postizanje boljih rezultata vlade”.

Uvođenje eUprave nije samo pitanje tehnologije već mnogo više. Tehnologija se mora kombinovati sa organizacionim promjenama i razvijanjem novih vještina da se ostvari vizija eUprave. Modernizacija javne administracije, znači zajedničko ulaganje u istraživanje između institucija i kompanija, razvijanje kulture saradnje i razmjene dobre prakse.

Definicija koju je dao OECD predstavlja prvenstveno cilj kojem treba stremiti. Naime, da bi se internet tehnologije mogle efikasno koristiti u smislu u kojem data definicija predviđa, treba preći put razvoja i građenja potrebne informacione infrastrukture, uz poštovanje standarda koje, u našem slučaju, prvenstveno nameće tehnologija pošto su drugi parametri koji omogućavaju pravilno usmjerenje, veoma oskudni. Nedostaje odgovarajući legalni okvir, nacionalni informacioni i drugi standardi koji omogućavaju provođenje ovako zahtjevnih IT projekata. Postoje opšti dokumenti tipa strategije, akcionih planova i drugi koji se kreću u okvirima definisanja politika, međutim nisu direktno primjenjivi u praksi.

Cinjenica je da pred našim društvom stoji još puno napora na planu upotrebe IKT-a, imajući u vidu jaz koji postoji između naše i zemalja čiji razvoj karakteriše kontinuitet.

U cilju poticaja razvoja informacionog društva, ministarsko vijeće Bosne i Hercegovine je usvojilo dokument nazvan "Politika i strategija razvoja informacionog društva", u novembru 2004-te. Pored toga, u cilju daljeg stvaranja preduslova za ozbiljan razvoj informacionog društva, identifikovani su i konkretni projekti kroz "Akcioni plan". Uspješnost implementacije Strategije i Akcionog plana je uslovljena povremenim mjerenjem njihovih dostignuća. Aktivnosti mjerenja razvijenosti informacionog društva, na lokalnom nivou predvodi UNDP primjenjujući kombinovanje pojedinih indikatora različitih metodologija (EU, SIBIS, UN i metodologije svjetskog ekonomskog foruma.), koje su svaka za sebe veoma kompleksne, te se kod nas teško mogu potpuno replicirati. Pa ipak, primjenjena metodologija omogućava mjerenje pozicije naše države u odnosu na region i svijet.

Za predmet rada interesantni su, takozvani, dodatni indikatori kojima se služi SIBIS istraživanje prema kojima postoje četiri razvojne faze eUprave

Faza 1 - Informisanje. Jednostavni, direktni, jednosmjerni servisi prema građanima u formi on-line dokumenata, ponegdje se mogu sresti formulisani i kao Prisustvo (državnih institucija).

Faza 2 - Jednosmjerna interakcija. Web portali koji nude mogućnost štampanja formulara i drugih usluga sa web-a

Faza 3 - Dvosmjerna interakcija. Javno dostupan web portal, koji omogućava građanima podnošenje zahtjeva Upravi putem web-a ili e- maila.

Faza 4 - Potpuno elektronsko procesiranje podataka. Kompletna komunikacija sa vladinim javnim dužnosnicima, elektronsko upravljanje dokumentima bez papira u čitavom procesu.

Nasuprot navedenim fazama postoji i potpuno odsustvo bilo kakve upotrebe ICT-a od strane Uprave ili postoji web portal čiji sadržaj ne pruža nikakve relevantne informacije.

Navedene faze e-Uprave podrazumijevaju razvijenu informatičku infrastrukturu i fokusirane su

na Web tehnologije, odnosno na pogled i percepciju koju imaju krajnji korisnici servisa Javne uprave.

Za razliku od ovog, tema rada je pogled koji podrazumijeva izgradnju stabilnog i robusnog informacionog sistema kao infrastrukturnog elementa koji će omogućiti servisiranje bilo koje od nabrojanih faza, pogotovo posljednje.

Prema evropskim standardima (eEurope 2005), razvoj eUprave se mjeri kroz razvijenost 20 javnih servisa, koji se dijele u dvije grupe, javne servise orijentisane na građane i druga grupa, poslovno orijentisani servisi.